



Андешаҳои як тоҷики Тоҷикистон  
пиромони чашнвораи мусиқии Афғонистон  
Бознашр аз нашрияи "Хафта"

Дар ҳама озмонҳои пешин ҳамеша овозхонҳои ҷавони тоҷик ва ҳазораи кишвар бо иҷрои таронаҳои ширин ва шеваи форсии хеш ба пирӯзӣ расида буданд. Ин бор низ онон дар ин сабақати овозу мусиқӣ пешгом ҳастанд. Харҷанд ҳама 12 бехтарин овозхонҳои хуб ва соҳиби овозу лаҳни ши-рин ҳастанд, вале қоршиносон ва аҳли назар бар инанд, ки бидуни шакк ин бор дар бахши ниҳони озмон ду овозхони тоҷики кишвар Ораши Бориз ва Довуди Пажмон барои ба даст овардани унвони «Ситораи афғон» талош хоханд кард. Вале ба гунае, ки намо-яндагони созмони «Анҷумани Хуросониён» хангоми баргузори маҳфили хосса дар Ко-бул ба ифтихори роҳ ёфтани ин ду овозхон ба бахши 12 бехтарин баён карданд, ин ду овозхон бо вижагии таронаҳои ва овози бас-фо-раму дилнишини худ ба дилҳои дӯстдорони мусиқии форсӣ роҳ ёфтанд ва онон дар оянда на танҳо дар маҳудҳои садо ва мусиқии Афғонистон, балки дар осмони нопадкано-ри овозу мусиқии форсӣ чун ситораҳои бемо-нанд хоханд дурахшид ва дилҳои миллионҳо нафарро тасхир хоханд кард.

«Бо лаҳҷаи эронӣ нахон...»

Соли нӯҳум аст, ки дар кишвари ҳамзабону ҳамфарҳанг ва ҳамтаъриху ҳамсои мо Афғонистон чашнвораи овозхонҳо бо номи «Ситораи афғон» баргузор мегардад. Ин чашнвора ҳар бор соҳибистеъдодҳои навро дар паҳноии мусиқии кишвар па-дид меоварад, ки бархе аз онон ҳоло дар сахнаи бузурги овозхонӣ ҳам бо садои гиро-ву шево ва ширини худ ба қомебиҳои назаррас даст ёфта-анд. Вале чашнвораи имсола бо як вижагии худ аз пешиниёнаш фарқ дорад: ин бор аз ҳуди огози чашнвора, ки марҳилаи гузирини 160 бехтарин дар шаҳри вилоятҳо буд, якбора зуҳури ду овозхони тоҷики ин

кишвар Ораши Бориз ва Довуди Пажмон ҳам доварон ва ҳам би-нандағони телевизиони «Тулӯъ»- ро ба вачд овард.

Садои форами ширин, дониши хуби мусикӣ, маҳорати волои овозхонӣ ва интиҳо-би дурусти тарона якбора ононро нахуст дар садри марҳилаи вилоятӣ ва пасон пешгоми марҳилаҳои баъдӣ 160 бехтарин аз ҳама ви-лоёту шаҳри кишвар гардонд. Вале дар оғоз қариб буд Орашро барои овозхонии монанд ба хониши бародарони эронӣ садди роҳаш шаванд. Чун ӯ пас аз муаррифии ҳеш ба хон-дани таронаи «Аз исми расму хона...» сар карду ду -се байти онро хонд, якбора довар Тоҳири Шабоб бо ишораи боло кардани даст ӯро аз хондан боздошт ва каме ошуфта гуфт: --Ту бо лаҳҷаи эронӣ мехонӣ... Бояд бо саб-ки ... Вале ҳамин дам яке аз доварон гуфт, ки охир ӯ аз Хирот аст... Ишораи довар бар ин буд, ки ғӯиши тоҷикони Хироти бостон мо-нанди ғӯиши бародарону хохарони эронист ва набояд ба гунаи овозхонии Ораш чунин нукта гирифт... Вале ҳамоно Тоҳири Шабоб «насихат» - и ҳудро идома дод: --Лаҳҷаи Хирот монанд аст ба эронӣ, вале... ту бояд аз чатри эронӣ берун шавӣ...

Ораш ба ин насихатгар бо назокати ҳос фаҳмонд, ки дар Афғонистон наметавон ки-тоби мусикӣ ва нотаро пайдо намуд ва ӯ аз китобҳои мусикии ҷопи Эрон тамрин карда-аст... Чун довар дид, ки доварони дигар ӯро ҷонибдорӣ накарданд ва аллақай ҳунари овозхонии Орашро пазируфтанд, ӯ мачбур шуд, ки каме лаҳни гуфторашро дигар со-зад ва аз Ораш даъват кунад, ки таронаро бори дигар бихонад ва ин бор гиторро Ораш не, ҳуди вай бинавозад... Шигифтиовар ин буд, ки Орашро барои ба гунаи эронӣ хон-данаш шахсе эрод гирифт, ки худ ҳамроҳи гурӯҳи ҳунарии ҷаҳорнафара таронаи «За-бони форсӣ»- ро хонда буд ва ин тарона, ки ба калами шоири машҳур ва ҷавонмарги афғонистонӣ Каҳхори Осӣ тааллуқ дорад, ҳоло писандидаи мардуми форсиабон аст...  
Гузиниши Ораш  
ба гунаи истисно

Доварон дар марҳилаи интиҳоби 24 бехтарин аз байни 160 нафар низ бештар аз ҳама ба истеъдоди факулъоддаи ин ду овоз-хон ишора карданд ва ҳатто бемории Ораши Бориз боъис гардид, ки ба ин марҳила 24 бехтарин не, балки 25 бехтарин роҳ ёбанд. Зеро он рӯз ба гуфтаи Ораш, ӯ аз Хирот роҳи дарозеро тай карда ба Қобул мерасад ва дар роҳ бемор мешавад. Нахуст ба иллати беморӣ ӯ тарки озмон кардани мешавад, вале пас аз даво кардан пизишк ба ӯ иҷоза медиҳад, ки дар озмон ширкат кунад. Чун шомгоҳ ба озмонгоҳ мерасад, мебинад, ки он ба поён ра-сидааст ва доварон 24 бехтаринро интиҳоб кардаанд. Ораш ноумед ба ҳона баргаштанӣ мешавад, ки Мустафо ғӯяндаи барномаи телевизионии «Ситораи афғон» ба доварон аз омадани Ораш хабар медиҳад ва онон, бо назардошти вазъӣ ба миёномада, ба гу-наи истисно, ба ин овозхон иҷоза медиҳанд, ки ҳунари ҳешро нишон диҳад. Чун овозхони ҷавони хиротӣ таронаи « «Танхой...»-ро ме-хонад, ҳама бори дигар овозу ҳунари тарона-хонии ӯро меписанданд ва устод Ромишгар, як тан аз доварон мегӯяд, ки ин бор ба гунаи истисно шумори бехтаринҳо на 24, балки 25 нафар мешавад.

Дар марҳилаи пасини озмуни баргузи-ниши 12 бехтарин аз шумори 25 нафар до-варон нахустин шуда Орашро ҳамоно пас аз ҳунарнамоӣ шодбош гуфта, эълон мекунанд, ки ӯ нахустин шуда ба даври дигари озмон роҳ пайдо кард. Довуди Пажмон, ки равиши ҳоси овозхонии мардумиро дорост аз тоҷикони Бадахшон намояндагӣ мекунад, низ дар ин давр газале аз Мавлоно хонда, бо касби ройъӣ ҳама доварон ба сафи 12 бехтарин роҳ ёфт. Лозим ба ёдоварист, ки ба гурӯҳи 12 бехтарин овозхонҳои ҳушистеъдод аз аквоми гуногуни кишвар, монанди паштун,ҳазора ва ўзбак низ роҳ ёфтанд, вале бештар аз

нисфи ширкаткунандагони мархалаи нисфи намоян-дагони миллати тоҷик, аз Кобул, Хирот, Ба-дахшон, Фарох ва дигар маҳалҳои гуногуни кишвар буданд.

Акнун рӯи тамошогарон

ҳалкунанда аст

Вижагии «Ситораи афгон» дар ин аст, ки то марҳилаи 12 бехтарин, гузинуш ҳама дар дасти ҷаҳор довар, мусикору оҳангсоз ва овозхонҳои шинохтаи Афғонистон аст. Ин бор доваронро чунин ҷаҳраҳои сарши-носии ҳунар, монанди Тоҳири Шабоб, ҳонум Шахло Залон, Косими Ромишгар ва Аҳмад Фатҳалиҳон намояндагӣ мекунад. Вале аз оғози ҳунарнамоии 12 бехтарин сарнавишти номзадҳои озмон ба дасти ҳуди бинандагонии телевизиони «Тулуъ» меғузарад ва онон ҳафта бо рӯйдихӣ аз телефонҳои ҳеш бехтаринҳоро муайян хоҳанд кард. Он овоз-ҳоне, ки рӯи камтарин меғирад, аз идомаи сабақат маҳрум меғардад ва нисфи дар оғоз-наии ҷашни Соли Нав—Наврӯзи оламафрӯз пирӯзи ҷашнвора ва ситораи нави кишвар муайян хоҳад гардид.

Дар ҳама озмонҳои пешин ҳамеша овозхонҳои ҷавони тоҷик ва ҳазораи киш-вар бо иҷрои таронаҳои ширин ва шеваи форсии ҳеш ба пирӯзӣ расида буданд. Ин бор низ онон дар ин сабақати овозу мусиқӣ пешгом ҳастанд. Ҳарчанд ҳама 12 бехтарин овозхонҳои ҳуб ва соҳиби овозу лаҳни ши-рин ҳастанд, вале қоршиносон ва аҳли назар бар инанд, ки бидуни шакк ин бор дар баҳ-ши нисфи озмон ду овозхонии тоҷикии кишвар Ораши Бориз ва Довуди Пажмон барои ба даст овардани унвони «Ситораи афгон» талаш хоҳанд кард. Вале ба гунае, ки намо-яндагони созмони «Анҷумани Ҳурӯсониён» хангоми баргузориҳои маҳфили ҳосса дар Ко-бул ба ифтихори роҳ ёфтани ин ду овозхон ба баҳши 12 бехтарин баён карданд, ин ду овоз-хон бо вижагии таронаҳои ва овози бас-фо-раму дилнишини худ ба дилҳои дӯстдорони мусиқии форсӣ роҳ ёфтанд ва онон дар оғоз-на на танҳо дар маҳдудаи садо ва мусиқии Афғонистон, балки дар осмони нопайдокано-ри овозу мусиқии форсӣ чун ситораҳои бемо-нанд хоҳанд дурахшид ва дилҳои миллионҳо нафарро тасхир хоҳанд кард. Даре нагузаш-та, дурустиҳои пешгунии қоршиносон ва аҳли назар собит гардид. Дар озмони 11 бехтарин, ки бори нахуст доварон ба додани имтиёзҳо ба довталабон сар карданд, Ораши Бориз ва Довуди Пажмон имтиёзи пурраи ононро, ки 40 аст, соҳиб гардиданд. Ба вижа, хангоме ки Ораш таронаи «Мо сулҳ меҳохем»-ро, ки оҳангашро худ эҷод кардааст, сароид, тололло мавҷи қарсақзаниҳои бардавом ва нидоҳои таҳсиномез гуё тарконд. Ҳуди ҳамон рӯз чун ин таронаро ба Фейсбук гузошанд, дар муддати ҷанд соат беш аз 1700 нафар бинанда онро писандид ва ба он анқариб 500 нафар шарҳ навишта, он таронаро яке аз офаридаҳои бехтарини солҳои ахир дар Афғонистон хонданд. Хонандае менависад: «Илоҳӣ ҷаҳонгир шавӣ, Бориз! Дуруд бар модаре, ки туро зодааст!» ва бештари онон худ ба Ораш баҳои баландтаринро додаанд. Ба навиштаи бинандаи дигар, дар таърихи ҷашнвораи «Ситораи афгон» то имрӯз чун Орашу Довуд овозхонҳои, ки сабақу равиши ҳосии таронаҳои доранд ва соҳиби овози бемонанд ҳастанд, дар арсаи ҳунар пайдо нашуда буданд. Вале, ба гунае ки гуфтем, сарнавишти пасини овозхонҳоро рӯи додаи тамошобинон ҳал хоҳад кард ва агар онон ба ҳунари овозхонҳо қазовати одилона ку-нанд, дар баҳши нисфи озмон ба эҳтимоли қавӣ мо шохиди сабақати Орашу Бориз хоҳем гардид, ки яке бо равиши поп меҳонаду ёде аз Аҳмад Зоҳири бузург мекунад ва дигаре ба сабақи мардумӣ, ки моро боз ба фарҳанги бостонӣ ва ба гуфтаи ҳуди Довуд, дар зерини гарду хоки таърих мондаи тоҷикон мебарад, ки онро Довуд дубора ба мардуми кишвар ҳада мекунад.

«Ситораи афгон»

ва мо—варорудиён

Шояд баъзе хонандагони мо бипур-санд, ки мо, мардуми Тоҷикистон ва ҳама варорудиён чаро ба ин чашнвора ҳоло чунин тавачҷӯх мекунем ва ин қор пеш-тар ба мушоҳида намерасид. Посух ба ин пурсишро шояд то ҷое ҳуди шумо, хо-нандаи бориксанҷ, аз навиштаҳои боло пайдо кардаед. Бале, Афғонистон кишва-ри ҳамзабон ва ҳамтаъриху ҳамфарҳанги мост ва ҳар як рӯйдоди муҳими ин кишвар, ба шумули рӯйдодҳои фарҳангии он, ба-рои мо, тоҷикони Вароруд чолиб ва арзиш-манд аст. Бубинед, харчанд ба даргузашти Аҳмад Зоҳир 35 сол шуда, вале садои ин хунарманди нотакрор ҳамоно дар кишвари мо ва дар байни ҳама тоҷику форсизабонон ҷойгоҳи хосса дорад. Ва ё қорномаи тоҷики бузург, сипахсолори номвар Аҳмадшоҳ Масъуд барои ҳар як тоҷик ошно ва моёи ифтихори бемисл аст. Ҳоло танҳо зикри номи шахсиятҳои саршиноси ин кишвар, ки зодаи хонадони тоҷик ҳастанд, сафҳаҳои зи-ёдеро мепохад. Охир дар ин кишвар, ки по-раи Хуросони бузург аст, беш аз 12 миллион тоҷик зиндагӣ мекунад, ки ин анкариб ду баробари тоҷикони Тоҷикистон аст. Сарна-вишти онон, таъриху фарҳангу расму русу-ми онон, албатта, як пораи фарҳанг ва таъ-рихи умумиточикӣ ва умумифорсӣ аст ва аз ин нигоҳ барномаи «Ситораи афғон» ҳам, ки дар он асосан таронаҳои форсӣ меҳонанд, барои мо арзишманд ва чолиб аст. Албатта, ҳама таронаҳои форсӣ барои мо чун ша-кар ширин аст. Вале бояд гуфт, ки дар ин чашнвора борҳову борҳо таронаҳо аз ашъо-ри Одамушшуаро Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ то сурудаҳои Лоики бузург ҳам садо додаанд ва ҳамчунин охангҳои дилнишини Далер Назарову шодравон Одина Хошим ва дигар овозхонҳои номдори Тоҷикистон аз ҷониби овозхонҳои ҷавони афғонистонӣ замзама гардидаанд, ки ин барои мо боз ҳам хушоянд аст. Ҳамчунин таронаҳои овозхонҳои шиноҳ-таамон Ҷӯрабеки Мурод, шодравон Зафарӣ Нозим, зиндаёд Кароматуллоҳи Курбон, Манижаи Давлат, Нигина Амонкулова, Шабнамаи -Сурайё, Нигора Холова, Мехринигори Рустам, Чонибеки Мурод ва дахҳо нафарӣ дигар ба ҳаводорони мусикӣ дар Афғонистон писанданду ба мо, варорудиён сурудаву охангҳои Амирҷони Сабури, хонум Махваш, Фарҳоди Дарё, Хангома, шодравонҳо Зоҳир Хувайдо, Сорбон, Аҳмад Зоҳири нотакрор бас гуворову дилнишинанд. Чун мо чу-нин робитаи тангтанги фарҳангӣ бо ҳама мардуми ин кишвар дорему бо тоҷикони он ҷо узви як хонадон ва посдори забон ва фарҳанги ягонаем, месазад, ки бикӯшем, то мо битвонем, барномаҳои телевизио-нии ҳамдигарро бидуни мушкилот бубинем. Чун ҳоло ҳеч ба телевизиони муштараки форсӣ даст намеёбем, ҳадди ақал тавонем, ки бо ҳам табодули барномаҳои фарҳангӣ бикунем. Ё Тоҷикистон метавонист ба ҷои барномаҳои футболу намоиши филмҳои русии телевизионҳои Русия як шаба-каи ҳешро ба барномаҳои телевизионҳои ҳамзабононамон дар Афғонистону Эрон ва шабақаҳои телевизионии форсӣ дар Амри-қову Аврупо ихтисос меод, то бо ин роҳи бас некӯ мо чунин барномаҳои чолиб, монан-ди «Ситораи афғон»- ро ба гунаи мустаким тамошо карда, ба ҳам наздиктар мешудем, ҳамдигарро хубтар мешинохтем ва дарк мекардем, ки мо ҳама бародару хохарем ва ҳеч эҳсоси бегонагӣ надорем ва сиёсатҳо ва бегонапарварихо ва номустакилиҳо буданд, ки моро аз ҳам дур нигоҳ мепоштанд... Мо-дом ки мо дар замони ҷаҳонишавӣ барои хифзи забону фарҳанг ва хувияти ҳеш ба ҳамгарой ниёз дошта бошем, чунин ҳамгарой, пеш аз ҳама, албатта, бояд бо ҳамзабонон ва ҳаммиллатонамон дар саросари гетӣ бо-шад, на бо кишварҳое, ки фарҳангу забон ва таърихи бегона доранду моро бо суханони дурӯгини «шарикӣ стратегӣ» мутеъ ва бар-даи ҳеш карданианд.

Чаро «Ситораи афғон»?

Вале дар мавриди ин ки ин чашнвораро «Ситораи афғон» ном карданд, ҳанӯз аз огози он бахшо сурат гирифта буд ва ҳоло низ он идома дорад. Ба андешаи бештари ононе, ки

ҷонибдори «Ситораи афгон» номида шудани ҷашнвора ҳастанд, «афгон» вожаест, ки ба ҳама афғонистониён иртибот мегирад. Вале гурӯҳи дигар ба ин андеша муҳолифанд ва мегӯянд, ки вожаи «афгон» ҳамеша ифода-кунандаи як маънӣ, яъне паштун аст ва аз ин нигоҳ «Ситораи афгон» номгузорӣ шудани ин ҷашнвора ҳам чун ҳама мардуми ин кишварро «афгон» номидан, дуруст нест. Агар ба таъри-ху фарҳанг ва мардуми кишвар бингарем, ба ҳубӣ эҳсос мекунем, ки ҷонибдорони гурӯҳи дуюм ҳақбачонибанд. Зеро таърихи ин киш-вар бештар бо мардуми тоҷик ва дигар ақвоми ғайри паштун бастагӣ дораду фарҳанги онон дар ҷомеа нақши бештаре дорад. Ҳамчунин Афғонистон кишвари бисёрмиллат аст ва дар ин кишвар ягон қавм ақсарият нест, танҳо ин ҷо забони ақсарият аст, ки он ҳам на за-бони пашту, балки форсӣ, ки забони аслии тоҷикону ҳазораҳо ва ҷанд ақвоми дигари кишвар аст...

Пиромунӣ вожаи афгон ва ҳамчунин номи ҷашнвора вақтҳои ахир бахш боз ҳам доғтар шуд ва ҳатто он сабабгори гирдиҳамоиҳои этнорозии бемонанди тоҷикон дар шаҳри Кобул ва баъзе вилояти кишвар, аз ҷумла вилояти Ғур гардид. Зеро тақрибан як моҳ пеш ду қавмгаро-- генерал Тоқат ва Исмоили Юн дар гуфтугӯи телевизионии Жвандун дар ҳаққи тоҷикон ва дигар ақвоми ғайрипаштун суханони тавхиномез баён карданд ва онон паштунхоро қавми асосии кишвар ва ақвоми дигарро омада аз ҳориҷ ва ҳатто...ҳаромӣ эълон карданд. Чунин суханон, ки дар киш-вар аз ин пеш ҳам бо шеваҳои гуногун аз забони қабилাগароёнӣ паштун на як бору ду бор садо дода буданд, ин бор қосаи сабри тоҷикон ва ғайри паштунхоро лабрез сохт ва ҳазорон нафар бо шиорҳои «Мо афгон нестем!» ба майдонҳо рехтанд. Афғон будан ё набудани шаҳрвандони кишвар ҳамчунин дар расонаҳои гурӯҳӣ ва дар дунёи маҷозӣ ба гунаи васеъ мавриди баррасӣ қарор ги-рифт ва дар Фейсбук ҳоло низ даххо матлаб ва лавҳаю навиштаҷоти «Мо афгон нестем!», «Афғон= паштун!» ба ҷоп расиданд. Дар ин навиштаҳо шаҳрвандон бо далелу арқом зикр мекарданд, ки дар кишвари бисёрмиллат чун Афғонистон наметавон ҳама мардумро бо номи як миллат, яъне афғон(паштун) ёд кард ва ин ҷо миллатҳои тоҷик, афғон( паштун), ҳазора, ўзбек, туркман, нуристонӣ, балуч, пашай ва ғайра зиндагӣ мекунанд. Ақс ва сояи ин бахшҳо ва ҷанҷолҳо то ҷое ҳатто ба ҷашнвораи «Ситораи афғон» афтод. Дар оғоз дастандарқорони ин ҷашнвора таронаеро, ки дар он аз афғон ёд мешавад, ба барнома ворид карданд ва онро ширкаткунандагони озмуни 12 бехтарин ба гунаи гурӯҳӣ сароиданд. Вале дар ҳуди оғози ҷашнвора сарояндаи ҳушвоз Довуди Пажмон, ки аз тоҷикони Бадахшон аст, таронаи « Бӯи Чӯи Мӯлиён ояд ҳаме...»- и устод Рӯдакиро замзама қарда, ҳамагонро ба ёди Бухорои шариф бурд...Сониян, барои таъкиди намоёндаи қавми ҳазора будани ҳеш овозхони ҳушсалиқа Анохито Улфат ҳамеша бо либоси ҳоси ҳазораҳо ба сахна мебаро-яд ва бештар таронаҳои форсӣ бо шеваи ҳазорагӣ меҳонад... Ва ҳатто Сӯҳробӣ Илёр, ки аз қавми ўзбек аст, дар таронаи ахири ҳеш охангӣ дар ўзбекистон машҳурро бо қаме ди-гар қардани матн хонда, гуфт, ки « ман фар-занди ўзбакам», ки ҳамаи ин ишораҳоест бар ин ки онон афғон нестанд... Аз ин нигоҳ, ба андешаи нигоранда ва ҳам таъкиди ҳуди тоҷикони ин кишвар бояд ба номи ҷашнвора таҷдиди назар қард ва онро «Ситораи Афғонистон» номгузорӣ намуд, то он ситорае, ки дар осмони мусикӣ ва овоз-хонии кишвар пайдо мегардад, ба як қавми алоҳида, яъне паштун мутааллиқ нагарди-да, Ситораи ҳамаи мардуми кишвар, яъне Афғонистон шавад. Аз сӯи дига, ба гунае, ки гуфтем, дар 8 ҷашнвораи пешин боре ҳам ба афғонҳо( паштунҳо) муяссар нагардидааст, ки ба пирӯзӣ бирасанд ва Ситораи воқеии афғон шаванд. Дар ҳамаи ин ҷашнвора тоҷикон ва ё ҳазораҳо дастболо шудаанд, ки ин ҳам то ҷое «Ситораи афғон» ном қардани ҷашнвораро зерӣ пурсиш мебарад ва бори

## **“Ситораи Афгон” Дурахши овозхонҳои форсизабон ва шиорҳои зиддиафғонии тоҷикон**

Муаллиф: Насибҷон Амонӣ

28.01.2014 23:07

---

дигар ба дурусту фарогир будани номи «Ситораи Афғонистон» далолат мекунад.